Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК II. ЛЬВІВ, 28. ЧЕРВНЯ 1928. Ч. 12.

# УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

## Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

**Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!**

**Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!**

**Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.**

### Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

**Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься**

**у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95. І. пов.**

**Урядові години 8—1; 3—5.**

### Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

**Кружка Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в Тернополі міститься**

**в ТЕРНОПОЛІ, вул. Міцкевича ч. 3. партер**

**Урядові години 8—3.**

## Звичайні Загальні Збори

**Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.**

відбудуться дня 30. червня 1928 р. о год. 5. пополудни в домівці Товариства у Львові при вул. Городецькій 95/І. зі слідуючим порядком денним:

1. Відкриття Зборів.
2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3. Звідомлення Управи з діяльности Товариства.
4. Звіт контрольної комісії.
5. Доповняючий вибір Управи.
6. Внесення і запити.

Львів, дня 14. червня 1928 р.

**М. Заячківський,** голова. **д-р В. Константинович,** секретар.

## Поза межами мрій.

На цьогорічних загальних зборах членів Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові предложить Управа звіт з діяльности за минулий рік. Цифри, дати, факти будуть предметом критики, калькуляції можливостей будуть темою нарад членів Товариства. Для ріжних „задушевних мрій“, тужливих жалів і нарікань, фантастичних плянів і замислів не буде місця ні у звіті, ні в дискусії.

Ця саме сухість тем є свідоцтвом, що Управа Товариства стягнула наше еміґраційне питання з туманних облаків сентименталізму на тверду почву дійсности, що на місце чуттєвих зітхань поставила тяжку і тверду працю, що з економічно-господарської конечности здерла дотеперішну заслону таємничости.

Саме усвідомлення собі дійсности, тяжка буденна праця і явність її перед цілим громадянством були причиною, що еміґраційні справи знайшли зрозуміння і признання серед українського громадянства, зєднали собі довіря серед широких мас еміґрантів і вчать посторонні чинники усвоюватися

і числитися зі зорґанізованою силою працюючих українських сил.

Ми станули в еміґраційному питанню поза межами мрій.

Подамо тільки кілька прикладів для освітлення нашого твердження.

Загально відомими були досі нарікання на несовісну аґітацію еміґраційних аґентів, яких називаємо гієнами. З цими аґентами повело Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами боротьбу. Аґітацію аґентів заступлено явною інформаційною службою для еміґрантів і цих осіб, які мають намір еміґрувати. Скільки при цьому прийшлося написати листів, статтей, новинок, комунікатів, скільки треба було наговоритися, скільки самим робітникам товариства треба було начитатися і научитися, скільки треба було наїздитися. Багато праці і гроша коштувала і буде коштувати Товариство ця інформаційна служба.

Подібно мається справа з помічю для еміґрантів при вироблюванню ріжного роду документів потрібних до подорожі і інтервенції в цих справах у ріжних властей і установ. За цього роду ради і услуги брали і беруть ще ріжні покутні писарі і аґенти нераз грубі суми від еміґрантів. Але щоби усунути тих дорадників і писарів, мусить Товариство само дати пораду еміґрантам, написати відповідне подання, виповнити друк і в разі потреби інтервеніювати, де треба.

Інформаційна служба, поміч і порадня для еміґрантів є першим завданням і обовязком Товариства і воно свою задачу сповняє в великим накладом праці і коштів, та в тій цили орґанізує в краю цілу сітку бюр інформацій і помочі еміґрантам.

Загально відомою є язва еміґраційної лихви, це є позички для еміґрантів грошей на 50 до 100 відсотків, або набування та наєм маєтків за половину ціни. Товариство здає собі докладно справу, що з лихвою можна боротися тільки шляхом уділювання еміґрантам дешевого кредиту, а кредитову роботу мусить виконати солідний якийсь банк. Роблені старання над оснуванням такого банку досі не мали успіху, одначе є надія, що може протягом недовгого часу знайдуться капітали для такого банку.

Багато чули ми досі неприємних голосів, що пускається в світ наших еміґрантів без знання мови народу цього краю, куди їдуть еміґранти. Цьому старається запобігти Товариство шляхом видавання самоучків і словарців. Досі видало товариство українсько-англійський самоучок, а в найблизчому часі має видати українсько-еспанський самоучок для еміґрантів, що їдуть до Арґентини, Мексика і інших полуднево-американських країв.

Багато, пребагато праці буде мусіло вложити Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами в цих краях куди прямує українська еміґрація. Досі обмежалася праця українського громадянства в цих краях до культурно-просвітних орґанізацій, і за виїмком Зединених Держав Америки, де зорґанізовано власними силами фінансові інституції самопомочі і певного роду асекураційні товариства, ніде не знаходять наші еміґранти своїх банків, кольонізаційних підприємств, промислових і торговельних компаній, бюр посередництва праці, бюр корабельних карт, бюр правних порад і т. п. З певним соромом читаємо книжку проф. П. Карманського, де він леліє „задушевну мрію про створення в Бразилії української кооперативної гуртівні і Земельного Банку і про видобуття наших поселенців з примітивізму хазяйнування.“

Управа Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами не скриває перед собою, ні перед українським громадянством, ні перед українськими еміґрантами, що наша еміґрація є запущеним і буряном та терням зарослим полем, і що треба буде багато праці, ініціятиви і грошей, щоби з цеї економічно-господарчої конечности зробити корисну орґанізацію для українського народу, українських еміґрантів і цих країв, куди прямує наша еміґрація.

Скінчилися мрії, пора на працю!

# На новому полі.

**(З нагоди 30-роковин української еміґрації до Канади.)**

*Народе мій, могутній горем,*
*Ще більший ним на чужині!*
*П. Карманський.*

У цьому році минає трийцять літ від начаття українського переселення до Канади. Розуміти під цим треба не появу першого українського лиця на безмежних канадійських ланах, але початок масової української еміґрації. Одиничні випадки осідання українських родин на канадійській землі були вже раніще. Коли це зачалося, коли прибули туди справді перші українські еміґранти, це важко сказати і важко покласти перший рік еміґраційної ери до Канади. Це криє темрява історії, з якої може колись совісні дослідники української еміґрації зможуть видобути певні дані, що послужать для прояснення неодного питання з долі й недолі українського еміґраційного руху. А врешті, може це вже не вдасться, може остане тільки передання про дідів, що їх за море загнала доля і що там впали як перші піоніри на чужій землі.

Область, на котру спрямована була українська еміґрація, це три канадійські провінції: Альберта, Саскачеван і Манітоба. Їх простір виносить 758.820 квадратових англійських миль, значиться є чотири рази більший аніж простір сучасної німецької держави. Мешканців мають ці три провінції 2 і пів міліона душ, в тому понад 500.000 українців.

Не квіттям був усипаний шлях, котрим проходила українська еміґрація. За море гнала нашого селянина недостача землі але в неменшій мірі примана леґенди, що там далеко, за десятими горами плодовита земля, в яку тільки зерно вкинути а во-

но відплатить сторицею хліборобові. Що там бори повні всякої звірини, що там ріки повні риб — приходи, бери, бо все це твоє, ніхто тобі не заборонить і не зажадає заплати. Селянська маса, зі своїм примітивізмом розуміння, у все це вірила і всіми силами перла, щоби дістатися хочби за поріг цієї казочної країни.

Невідрадні були перші роки української еміграції до Канади. За море гнала наших селян не тільки недостача землі в краю але також намови й підшепти ріжних аґентів. Селянин вірив їм, продавав останній клаптик землі і їхав. Коли тільки переступив поріг рідної землі ставав безпомічний наче дитина. Не знав чужої мови, не розумів що до нього говорять, куди властиво їде. Давав зі собою робити все, що тільки хто забажав. Безрадним і безпомічним був він на кораблі, не менше безрадним був він коли опинився на новій землі. Лишали його в степупрерії, яка ще не бачила людської ноги і тут він мав начинати нове життя. Інстинкт самозбереження велів йому копати яму в землі або збивати з дерлиць малу шопу і там він оселювався. На десятки миль довкола не бачив він живої душі, до якої міг би заговорити й порадитися у неї. Це тревало деколи роками, доки такий Богом і людьми забутий еміґрант ставав твердою ногою на свому новому ґаздівстві і заживав кращим життям.

Перший дослідник української еміґрації д-р О. Олеськів, що в 1895 році відвідав цілий американський континент і довший час перебував в Канаді, старався добре пізнати життя українких переселенців. В тому часі застав він на канадійській прерії чимало українських еміґрантів. Але це, що він бачив не дуже його врадувало. „Обдерті особи", вкриті верствою бруду й лахміттям навіть не хотіли з ним говорити і віднеслися з повним недовірям. Всіх він відвідував, зо всіми говорив і навіч переконався, що ще багато років мине заки українські переселенці, власники великих ланів і лісів стануть такими фармерами, як інші народи, що теж осідали в Канаді.

Від його поїздки до Канади минуло вже трийцять три роки. Як багацько від того часу змінилося! Як інакше виглядають сьогодні українські кольонії в Канаді і як іншим життям живуть наші переселенці в тій країні.

Це вже не та нещасна німота, з котрої всі насміювалися і глузували, коли вперше зявилася на канадійській землі. Півміліонова громада, що своїм лемішем покраяла безмежні простори канадійської прерії, нічим не уступає іншим переселенцям. Це свідомі й корисні громадяне канадійської держави, про котрих працю з повним признанням висказуються дуже часто офіційні чинники Канади. Хоч попали вони у відмінні аніж в старому краю відносини, зуміли вони скоро до них примінитися, скористали багато з обсервації життя інших переселенців, вложили багато праці й труду в оживлення канадійських степів і в поході европейської цивілізації на землях Америки не були останніми.

Колиж підійти до української еміґрації в Канаді з національного боку, то ствердити мусимо, що українська суспільність наслідком відпливу півміліонової маси, нічого не втратила. Цих пів міліо-

---

І. ІВАШКО

# Збіжевий Пуль.

(Докінчення).

Поміч держави полягає на тім, що вона відступила пулеві свої маґазини — елевейтори — які колись закупила від приватних купців, або сама побудувала, або дала кредити на їх будову. Бо без маґазинів немислимий є збіжевий пуль. Розбудова цих маґазинів неразкольосальних розмірів, попри залізничі стації, по більших містах і в пристанях є одною з найважніших турбот пулю. В 1925 р. саскачеванський пуль мав 452 маґазинів, а пулеві маґазини в пристанях Форт Віліям — Порт Артур могли помістити 15,175.000 бушлів збіжжа.

При будовах і перебудовах елевейторів дбається про їх трівкість, поемність, легкість сортировки, провітрювання і сушення збіжжа, удосконалюється способи заладування і виладування збіжжа. Мрією пулю є побудувати стільки елевейторів, щоби в них можна замаґазинувати все збіжжа випродукуване на збут.

Попри піклування елевейторами збіжевий пуль наладнав з залізничими і корабельними товариствами умови, що відносяться до скорого і дешевого транспортування мас збіжжа, при чому помічними були державні чинники. Як велику вагу прикладає канадійський пуль до упрощення транспорту збіжжа свідчить ця обставина, що головно за його старанням будує тепер держава залізничу дорогу, яка має получити західні збіжеві провінції Саскачеван, Манітобу і Альберту з новим портом Черчіль над Гудсонським заливом. Через цю нову залізницю і цей новий порт вко отять майже чотири рази сухопутну дорогу зі збіжевих провінцій до Атлянтійського океану, а цим самим до берегів цілої Східної Америки, Европи і Африки.

Зазначити треба, що 70% канадійського збіжжа призначених є на вивіз за границю. В 1925 р. вивезено з Канади звиш 62 міліонів сотнарів пшениці і 10 міліонів сотнарів муки. Дві третини цього експорту доконав канадійський збіжевий пуль.

Сучасний канадійський збіжевий пуль істнує від 1923 р. і мав в 1925 р. 127.200 членів, які управляли збіжжа на звиш 14 міліонів акрів. Після урядової статистики випродувано в цілій Канаді пшеницю вартости 452 і пів долярів, а більше як половину цієї пшениці продав пуль, через якого елевейтори пропущено звиш 185 міліонів бушлів пшениці, а саме з провінції Саскачеван звиш 116 міліонів бушлів, з Альберти 58 міліонів бушлів, а з Манітоби 10 міліонів бушлів. Від 1923 р. канадійський пуль ви-

на не проковтнула безслідно для нас чужа культура й чужа національність, навпаки українська еміґрація в Канаді пішла в парі з розвитком української нації як цілости. Цього доказом культурно-економічне життя наших переселенців, цього доказом тисячі товариств, шкіл і ріжних установ, цього доказом тамошня преса і та поміч, яку старий край рікрічно одержує на ріжні всенаціональні цілі.

У трийцяті роковини української еміґрації до Канади, коли звертаємо увагу на ці справи, то тільки тому, щоби підкреслити наше засадниче відношення до цієї конечности, якою являється для кожного народу переселення в чужі краї. Здержати цього процесу ніхто не в силі. Треба тільки його реґулювати, уняти в свої руки і всі зусилля спрямувати на це, щоби маса, викинута поза межі рідного краю, не пропала в чужому морі. Що це осягнути можна, цього найкращим доказом українська еміґрація в Канаді.

---

## Свято української еміґрації в Канаді

З нагоди трийцятьліття української еміґрації до Канади рішили українські переселенці, що замешкують провінцію Альберту, уладити свято для пошанування важкої праці батьків, котрі перші прибули на канадійську землю. Свято це відбудеться в трьох днях 29—30 червня і 1 липня.

Для спопуляризування цього свята появилася в українських часописах Канади відозва такого змісту:

„Минає трийцять літ від часу, як десятки тисяч українського народу, в пошукуванні кращої долі, покинули рідню землю і опинилися на безмежних пустарах Альберти.

Ми всі памятаємо ще, як тяжкі були наші початки за морем, скільки невзгодин, журби і тяжкого труду перенесли ті перші, смілі і витревалі піонірі, пишучи своїм потом сторінку історії Альберти, свого і її поступу.

Сьогодні по трийцятьох роках всесторонної праці, ми стоїмо перед великими матеріяльними і культурними здобутками, що приносять нашому українському імени честь і поважання.

Щоби мати на памяти ті тяжкі зусилля наших камінярів поступу і кращої долі по цім боці океану, щоби переказати і грядучим поколінням, чиї вони сини, яких батьків, щоби ті сини вміли пошанувати працю і славу так тяжко батьками набуту, українці Альберти оснували Товариство Українських Піонірів в Альберті, маючи на увазі крім повищих цілей, також згуртування старших поселенців в одну родину для взаїмного кріплення духа, порозуміння і помочі та поширення дружби."

Якраз це, у відозві згадане товариство, заініціювало і переводить ювилейне свято, котре треватиме три дні в столиці провінції Альберти, в Едмонтоні. Свято начне похід вулицями міста, після котрого відбудеться величавий концерт.

---

платив своїм членам поверх 800 міліонів долярів за збіжжа.

При такій орґанізації канадійського збіжевого пулю не дивним буде, що він диктує ціни на збіжжа не тільки консументам в Канаді, але також на цілому світі. Щоби ще більше скріпити своє значіння на світовому ринку, увійшов канадійський збіжевий пуль у взаємини з американським пулем, який мав в 1924 р. 443.000 членів, що належали до 3.134 місцевих союзів, а його оборот виносив в тому році 170 міліонів долярів. В тій самій цілі, за почином канадійського збіжевого пулю, скликано дня 26 лютого 1926 р. міжнародню конференцію в Сан Павль в Америці, в якій взяло участь 70 представників збіжевих пулів, Канади, Зєдинених Держав Америки, Австралії і російського Центросоюзу. На цій конференції вирішено: 1) Побудувати і удосконалити у всіх краях збіжеві пулі на канадійський зразок, 2) вибрати постійний комітет будучих конференцій збіжевих пулів. Предсідником цього комітету вибрано Ц. Бурнеля, предсідника канадійського пулю. Комітет рішив вислати своїх делеґатів до продуцентів збіжжа в Арґентині, а надто канадійські делеґати виїхали до Австралії в цілі порозуміння з цими краями в справі можливости створення міжнародньої орґанізації збуту збіжжа.

Коли узгляднитьcя, що в 1925/6 р. експортували на світовий ринок:

| | сотнарів пшениці | пшеничної муки |
|---|---|---|
| Канада | 62,229.000 | 10,007.000 |
| Америка | 31,288.000 | 14,220.000 |
| Арґентина | 40,528.000 | 1,283.000 |
| Бразилія | 13,497.000 | 4,361.000 |
| Російський „Аркос" | 6,852.000 | |

і що в тому експорті за виїмком Арґентини, головну ролю грали збіжеві пулі, що ці пулі мають по ріжних краях свої власні млини, купецькі і біржеві аґентури, то зрозумілим стане, яку господарку і фінансову силу представляють збіжеві пулі. Узгляднюючи їх значіння займалася ними в 1927 р. друга міжнародня господарча конференція, скликана Союзом Народів в Женеві.

Для українського народу в Польщі значіння канадійського і світового збіжевого пулю має безпосередну вагу під трома оглядами: 1) збіжевий пуль має децидуючий вплив на встановлення цін збіжжа на цілому світі, а також в нашому краю. Кожний наш селянин, який продає хочби найменшу скількість свого збіжжа зависимий є в значній мірі від ціни на світовому ринку, а з другої сторони кож

В часі концерту будуть виголошені привітні промови від українців і канадійців.

З нагоди цього ювилейного свята виспало Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові привіт такого змісту: „Українським піонірам в Канаді з нагоди ювилею привіт".

## Еміґрація до Франції.

Державний Уряд Посередництва Праці комунікує, що в половині липня ц. р. відбудеться рекрутація робітників на виїзд до Франції, а саме:

**дня 13 липня ц. р. в Раві Руській і**

**дня 14 липня ц. р. у Львові.**

Запотребування виносить:

**150 жінок до праці наріллі і в господарстві,**

**50 робітників до копалень,**

**35 робітників на ріллі.**

Приняті будуть мусіли зараз виїхати за границю, тому мусять зголоситися з багажами і мати кільканайцять золотих на дорогу до Мисловиць.

Рекрутація буде оголошена по громадах.

Ті, що бажають виїхати до Франції, мають зголоситися в Державному Уряді Посередництва Праці у Львові, при вул. Кармелітській ч. 4., а в Раві Руській в Маґістраті.

Зі собою мають принести 1) мущини: свідоцтво моралі, цертифікат приналежности, метрику, особистий доказ або ідентичність особи, потверджену громадським урядом з фотографією, військову книжечку і дозвіл П. К. У. для осіб, котрі не покінчили 26 літ, для категорії А. і Б. Ті, що по скінченні 23 літ, перенесені до резерви і це є зазначене у військових книжечках, не потребують дозволу П. К. У. Неповнолітні до 21 літ мусять мати дозвіл родичів; 2) жінки: свідоцтво моралі, цертифікат приналежности, метрику, особистий доказ або ідентичність, потверджену громадським урядом з фотографією і дозвіл родичів на виїзд.

Всяких інформацій в тих справах уділює Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, вул. Городецька ч. 95. I пов.

## АРҐЕНТИНА.

### КОЛЬОНІЯ ДОРА.

Українські переселенці в Арґентині мешкають головно в її чотирох провінціях, а саме в Санта Фе, Місіонес, Чако і Сант Яґо дель Естеро. В провінції Чако находиться Кольонія Дора, де живе кілька українських родин.

Клімат цієї місцевости гарячий і сухий. Якби не ріка Салядо, що бере початок з таючих снігів в горах Кордилієрах і перепливає через Кольонію Дору, життя в ній не було би ніякого.

У зимовій порі ріка ця має так багато води, що нераз виступає зі своїх берегів і заливає широкі простори рівнини, степу і лісу. Вилив цей треба використати, для того будують здовж берегів рі-

ний куплений фунт хліба через нашого консумента залежний є під оглядом ціни від цін на світовому ринку. 2) Більшість українських фармерів в Канаді є членами канадійського пулю, а також наші рільні робітники, які працюють на фармах в Канаді, працюють посередно також для збіжевого пулю. Недавно президент канадійського пулю Мекфейл ось що сказав в справі цего пулю: „Дуже великий процент нашої людности складається з людей, які приїхали сюди з других країн. Вони приїхали сюди, щоби поправити свої обставини, збудувати дім для себе, та щоби дістати тут більше свободи і справедливости, як мали в тій державі, де родилися. Ми витаємо їх тут і тішимося тим, що вони сприяють нашому фармерському рухові і помагають фармерській орґанізації (пулю) так щиро, як і родовитий канадієць. Тому ми всі, що приїхали сюди на захід, де все є нове, де все щойно будується, де нема ріжних старих традицій, які ставили би на перепоні поступу, постановім собі що зробимо все можливе, щоби піддержати цей новий рух демократії. Богато з нас не може навіть поняти цю силу і вплив морального розуміння, коли богато одиниць почнуть працювати разом для загального добра. Сила такої великої і дійсної орґанізації може бути дуже а дуже велика." Дійсно сила канадійського збіжевого пулю є великою зглядом наших фармерів. Вони зараз після молотьби відвозять своє збіжжа до пулевих елевейторів. Буває нераз, що вони навіть для себе самих не лишають збіжжа на хліб, але купують муку в пулевих магазинах, збіжжа під засів, а також на випадок неурожаю.

3) Збіжевий пуль має також посередний вплив на українську еміґрацію зі старого краю до Канади. Бо коли для пулю дуже важним є кожний новий член, кожний засівний збіжжам акр, кожний доляр і цент витягнений зі світового ринку, то також важними для нього мусять бути ті людські робучі руки, які управляють канадійську землю і продукують бушлі пшениці і іншого пулевого збіжжа. Тому канадійський збіжевий пуль на рівні з канадійськими транспортовими і кольонізаційними підприємствами заінтересований є в приїзді до Канади рільничих родин і рільних робітників з Европи, а в тому також українських рільників і рільних робітників.

ки вали, з котрих пізніше проводять канали-рови і ними спроваджують воду на управні поля. Таке наводнювання має місце в місяцях від квітня до серпня. В цю пору люде сіють люцерну і коли в сухі місяці верхні верстви землі висихають, рослина ця, з причини, що коріння її вростає в глибину землі до 2 метрів, де находиться вогкість, посухи не боїться і може жити. Длятого в цій кольонії надається найбільше під управу люцерна і з неї можна мати деяку користь.

Люцерну косять 7 до 8 разів в році. Кожна косовиця дає пересічно 1 до 2 тон з гектара. По скошенні люцерну прасують машиною у 20 до 40 кільоґрамові вязанки. Ціна одної тони в літі виносить: I. кляса від 18 до 20 долярів, II. кляса від 13 до 20 долярів. В зимі: I. кляса від 30 до 45 долярів, II. кляса від 20 до 30 долярів.

Державної землі в Кольонії Дора нема. Належить вона до міліонера Аґреля і жида Барона Гірша. Останній закупив певну скількість землі від Агреля і призначив її під кольонізацію жидів. Аґрельо також переводить кольонізацію своїх земель. Перші осіли тут французи, німці і жиди. Згодом французи і німці покинули Дору і осталися самі жиди. Пізніше прибули українці, чехи і словаки, але і з них сьогодні мало лишилося. Були дві причини, що вони покидали Дору. Перша, коли переселенець натрафить на салітровий ґрунт, а друга, коли високо положений ґрунт не можна наводнювати. З тих причин переселенці покидають невдячну землю і їдуть дальше шукати праці, щоби заробити на шматок хліба або стрінути нову невдачу.

Для закупна землі є тут такі умовини: По перше, коли хто хоче тут поселитися, мусить власними руками викорчувати 5—6 гектарів землі, покопати рови для наводнення і тоді щойно, коли земля вичищена дає Аґрельо на кредит дріт до обгородження і насіння на засів. А коли хто зможе власними руками привести до порядку 12 гектарів, дістане в кредит косарку а навіть грабарку.

Наколи переселенець заведе сяку-таку господарку, тоді сплачує власникові за заняту і приведену до порядку землю. За гектар платиться від 30 до 100 долярів. Речинець сплати треває 33 роки.

З мого погляду тутешні господарські умовини мають для українських еміґрантів чимало і других злих сторін. Найважніше, це умовини наводнювання. Підливання тут чергове. Вода з річки пливе ровом і наперед перший господар черпає і підливає, потім другий, третій і т. д. Трапитися може таке, що в сухі місяці води в річці небагато, перші господарі попідливають свої поля, а дальшим вже не стає води. Тоді пропадає їх праця і засіви.

Віктор Ляц.

ЗАХИСТ ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ В БУЕНОС-АЙРЕС.

У північній частині пристані в Буенос-Айрес находиться гостинниця для іміґрантів, що є під безпосередним доглядом Ґенеральної Дирекції Іміґрації. При гостинниці міститься бюро посередництва праці, почтовий уряд, відділ державного банку і шпиталь. Кожний іміґрант може користати з гостинниці зовсім безплатно протягом пять днів а в разі потреби й довше. Крім цього іміґрант може одержати даровий переїзд залізницею до стації його майбутньої праці.

ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЛА ПАШПОРТІВ ДО АРҐЕНТИНИ.

Узгляднюючи стан безробіття підчас зимових місяців в Арґентині, Еміґраційний Уряд обмежив видавання дозволів на еміґраційні пашпорти до числа 350 тижнево. У звязку з поліпшенням ринку праці в Арґентині з надходячою весною підвищив Еміґраційний Уряд це число до 450 тижнево. Поза цим числом будуть видавати Еміґраційні Уряди дозволи на еміґраційні пашпорти для упривілейованих еміґрантів, до яких належать члени родин і візвані поіменно особи, що мають запевнену працю в Арґентині.

КРІВАВИЙ СТРАЙК.

Портові робітники в Розаріо і в других пристанях зажадали підвишки платень, а коли її не одержали, розпочали страйк. Міські власти і підприємці обєдналися, щоби зломити опір страйкуючих. В Розаріо і в Сан Мартін прийшло до сутичок, в часі яких багато осіб вбито й ранено. Роб. союзи в ін. містах плянують ґенеральний страйк для піддержання товаришів. Робітники виставили скрізь по пристанях свої сторожі, так що на кораблі і з кораблів нічого не пускають. Положення в тих містах поважне.

# Зединені Держави.

СПРАВА ОСІБ УРОДЖЕНИХ В ЗЕДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Особи уроджені в Зєдинених Державах, що бажають вернути до Зєдинених Держав на основі нових заряджень консуляту, мусять разом з метрикою уродження представити в конзуляті афідавіт, що його вистаралися свояки або знайомі в Америці. Без цього афідавіту подання на американський пашпорт не буде узгляднене.

КОНСУЛЯРНІ ЛЕҐІТИМАЦІЇ.

**Від 1. липня ц. р. будуть видавати американські консуляти рівночасно з видаванням віз, особисті леґітимації з фотоґрафією. Ціллю того є, щоби всі особи правно допущені до Америки могли в кожній хвилині на запитання властей, доказати це своєю консулярною леґітимацією. Ці леґітимації мусять еміґранти добре заховувати,**

щоби навіть по роках могли виказати, що вони правно дісталися до Америки.

Тому тепер американські консуляти жадають від всіх емігрантів при вилачі із чотири штуки фотографії.

### ПОТАЙНА ЕМІҐРАЦІЯ ДО ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ.

Зі звідомлення ґенерального комісаря для Іміґрації в Зєдинених Державах Північної Америки, довідуємося, що протягом 1926—27 року переловлено на кораблях 1.906 осіб, що в потайний спосіб намагалися дістати до Зєдинених Держав. В тому самому часі залишило край 26.000 чужинців, які мешкали там нелеґально. Деяких із них насильно видалено, а деякі самі виїхали, побоюючися приміненія до них закону.

Зі звіту довідуємося також, що 258,295 чужинців зложило заяву наміру дістати американське громадянство а 235.298 деклярантів зложило подання в справі натуралізації. Натуралізаційних свідоцтв видано в тому часі 195.493.

### ГОСПОДАРСЬКІ СОЮЗИ В АМЕРИЦІ.

Після статистики Центрального Уряду Зєдинених Держав Америки є там тепер 69 тисяч ріжного роду рільничо-господарських союзів, які начисляють 2,700.000 членів, а яких загальний оборот виносив в 1925 р. два міліярди триста тисяч міліонів долярів. В тому є 121 союзів з 300.000 членами продуцентів бавовни, 2.197 молочарських союзів з 460.000 членами, 1.237 союзів продуцентів овочів з 180.000 членами, 3.338 союзів продуцентів збіжжа, які начисляють 520.000 членів. Всі ці рільничо-господарські союзи мають свої центральні пулеві управи.

# КАНАДА.

**Важне для тих, що їдуть до Канади.**

З Вінніпеґу одержали ми телеґраму, що рільні робітники, служниці й рільні родини, які їдуть до Канади на афідавіти або без афідавітів, мусять від'їхати з пристаней Европи перед 1. серпня 1928 р. Канадійські реєстраційні офіцири в Польщі вислали вже повідомлення до цих еміґрантів, для яких вони свого часу одержали затверджені поіменні візвання т. зв. афідавіти, що наколи вони не виїдуть з Польщі в половині місяця липня, то візвання ці будеться уважати за неважні. По 1. серпня ц. р. будуть могли виїхати на афідавіти тільки найблизчі своякі: батько, мати, чоловік, жінка, син, донька, брат і сестра, бо еміґранти, їдучі до цеї катеґорії свояків, не підлягають обмеженню.

Треба сподіватися, що Державні Уряди Посередництва Праці і Еміґраційні Уряди в приспішеному темпі полагодять подання на виїзд і безплатні пашпорти для цих еміґрантів, які бажають і мають умовини виїхати до Канади ще в першій половині місяця липня. При цьому зазначуємо, що корабельні товариства будуть приймати до транспортів еміґрантів, до яких відноситься обмеження найпізніще до половини липня ц. р.

Це обмеження еміґрації має на меті запобігти безробіттю в Канаді підчас зимових місяців.

### ВАЖНІСТЬ ПРОЛЬОНҐОВАНИХ ПАШПОРТІВ.

**Канадійські власти зарядили, щоби їх візовий офіцир в Ґданську узнавав старі еміґраційні пашпорти, яких важність продовжили староства. Зновлені пашпорти протягом одного року від дня їх прольонґати мають від тепер таку саму важність, як нові пашпорти.**

# Уруґвай.

### З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.

Чимало українських переселенців опинилося в південно-американській републиці Уруґвай. Про їхнє життя мало знаємо, бо звязки з нашими еміґрантами, що там опинилися, шукаючи кращих умовин і заробітку, майже так якби не істнували.

Щойно на днях одержала наша редакція лист, з якого довідуємося, що наші переселенці у цій далекій країні заснували „Українське Робітниче Товариство ім. Т. Шевченка“ і звертаються з проханням присилати їм зайві книжки та часописи. Адреса для посилок така: Iwan Wowk, Calle Reciuto 359, Montevideo R. O. Uruguay.

# Босня.

### З ЖИТТЯ НАШИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.

Село Лісна Мойниця заселене переважно українськими переселенцями з Галичини, котрі туди приїхали ще за австрійських часів. Колись перед війною село це було зразкове. Була школа, читальня але наслідком виїзду учителя і недостачі коштів все це перестало істнувати. Щойно в останніх часах, завдяки свідомішим громадянам, школу знову відкрито. Учителем є еміґрант Федір Гуленко. Думають також відновити читальню. Наслідком одначе недостачі українських книжок і підручників навчання ведуть на основі сербських підручників. Зогляду на це учитель Гуленко звертається до українського громадянства із проханням присилати на його адресу всякі книжки. Адреса його така: Teodor Hulenko, Selo Lisnja—Moinci, Prnjavor, Bosna. S. H. S.

# Українці на Саратівщині.

У саратівській ґубернії над Волгою находиться 202.289 українських переселенців. Живуть вони збитими масами а не розпорошені серед іншого на-

селення, про що яскраво свідчить 225 насельних пунктів, де українці становлять 50 відсотків загальної скількости населення.

По окремих повітах скількість українців виносить:

Камишин 57.264, або 31.40 відсотків, Балашів 79.401 або 17.21 відсотків, Актонськ 29.790 або 11.40 відсотків, Новоуземськ 13,403 або 9.19 відсотків, Саратів 13.470 або 4.77 відсотків.

В решті повітів незначна скількість.

В цих 225 українських пунктах істнує: 106 хат-читалень, 81 шкіл першого степеня, 6 семирічних шкіл, і 2 школи для сел. молоді.

Навчання в цих школах здебільша російське. Тільки в 3 школах учать по українськи. Так само всі бібліотеки скомплетовані з російських книжок. Українських книжок і часописів так наче немає. Всеж таки попит за українською книжкою великий.

Такі самі відносини панують і по інших губерніях, де живуть українці, а саме: в Самарській, Курській, Брянській, на Донщині і на Сибірі.

Українська радянська преса, з якої беремо ці інформації, домагається від уряду зміни цих відносин.

## З діяльности Т. О. Н. У. Е.

### ОТВОРЕННЯ КРУЖКА В РАВІ РУСЬКІЙ.

**Дня 22. червня ц. р. відбулися в Раві Руській збори членів Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в ціли основання кружка для Рави Руської і околиці.**

**Реферат про українську еміґрацію і завдання товариства виголосив відпоручник матірного товариства.**

**По дискусії і запитах вибрано виділ в такому складі: о. Твердохліб Антін — голова, д-р Лещій Павло — секретар і др. Прийма Теодор — скарбник.**

## Хроніка.

**Від Редакції.** До кождого листу просимо долучувати почтову марку. В противному випадку нікому не будемо відповідати.

**З Ґдині до Полудневої Америки.** Міністерство промислу і торговлі в порозумінні з Еміґраційним Урядом заключило умову з корабельним товариством Шаржер Реіні на протяг чотирох літ в справі безпосередної переправи з Ґдині до Ріо де Жанейро, Сантос і Буенос Айрес. На ту ціль призначено два пароходи „Мальт“ і „Кессан“, які мають відходити з Ґдині що 7 тижнів. Крім кількох кают першої кляси на тих пароходах є тільки каюти III. кляси. Перший відїзд з Ґдині буде в місяці вересні ц. р.

**Опіка над еміґрантами на Кубі.** Від дня 28. мая ц. р. переняло французьке посольство в Гавані опіку над польськими громадянами, що мешкають на Кубі.

**З недолі еміґрантів.** Українська еміґрантка Марія Чоп, замешкала в Бринджинсі, по смерти свого чоловіка рішила вертати до рідного краю. Пішла до банку, щоби вибрати ощадности, які виносили 8.900 долярів. Не довго одначе ними тішилася. В часі закупів на базарі ці гроші згубила і мусіла далі лишитися на чужині з дрібними дітьми.

## БІБЛІОҐРАФІЯ.

„ПРЕРІЯ“, канадійський альманах на 1928 р. Заходом Товариства Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді. Вінніпеґ, Манітоба, Канада 1928. Стор. 124.

Небагата українська еміґраційна література. Коли у інших народів, навіть менше заінтересованих в еміґрації, попри десятки фахових часописів, находимо обемисті студії, ріжного роду популярні видання з порадами і інформаціями, історичні причинки та інші праці суто еміґраційного характеру, в нас цього не має. В нас щойно початки.

До таких перших спроб, спроб удачних і пожаданих, треба зачислити щорічні альманахові видання нашого братнього товариства у Вінніпеґу. в Канаді. У минулому році це товариство видало обемистий альманах „Нове Поле“, а в цьому році другий під наголовком „Прерія“.

Зміст альманаху „Прерія“ незвичайно цікавий. Згадати годиться на першому місці статтю під наголовком: Українець про Канаду в 1895 р. Є це біоґрафічний нарис про д-ра Осипа Олеськова, що перший зацікавився не тільки теоретично, але й практично еміґраційним питанням, виїхав спеціяльно до Америки, де якийсь час приглядався життю українських переселенців і на основі своїх помічень написав потім кілька книжок про тодішну українську еміґрацію.

Далі подибуємо в альманаху статті про минуле Канади, дещо про державний устрій цеї держави і про культурно-освітні українські установи, їх повстання та розвиток.

Цінними являються вказівки для фармерів, як вести раціональну господарку, як збільшити їх користи і т. п. Находимо там крім цього деякі літературні спроби, спомини наших фармерів, лікарські статті, нарис діяльности Товариства Опіки над українськими переселенцями і інші. Альманах прикрашує кільканайцять ілюстрацій з життя українських переселенців в Канаді.

Книжка, хоч невелика обемом, на загал цікава, старанно видана і є корисним вкладом в українську еміґраційну літературу.

ЗМІСТ: Поза межами мрій. — На новому полі. (З нагоди 30-роковин укр. еміґрації до Канади. — Свято укр. еміґрації в Канаді. — Еміґрація до Франції. — Арґентина: Кольонія Дора. Захист для іміґрантів в Буенос-Айрес. Збільшення числа пашпортів. — Зєдинені Держави: Справа осіб уроджених в Зєдинених Державах. Консулярні леґітимації. Потайна еміґрація до Зєдинених Держав. Господарські союзи в Америці. — Канада: Важне для тих, що їдуть до Канади. Важність прольонґованих пашпортів. — Уруґвай. — Босня. — Українці на Саратівщині. — З діяльности Т-ва Опіки над Укр. Еміґрантами. — Хроніка. — Бібліоґрафія. — І. Івашко: Збіжевий пуль — фейлетон.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.